

CIRCART

Aanbevolen literatuur voor de *Cursus Russische kunstgeschiedenis* van het Nederlands Instituut in Sint-Petersburg onder leiding van Pauline Michgelsen, zie ook:

<https://www.circart.org/cursus-st-petersburg/>

leesvoer

Russische romans en verhalen zijn een uitstekende manier om het land beter te leren kennen. '*Een onbekende vriend. De mooiste verhalen uit 65 jaar Russische Bibliotheek*' (Van Oorscot, 2018) kan helpen een keuze uit het rijke Russische oeuvre te maken. Voor deze bundel maakte Michel Krielaars, slavist en chef-boeken bij NRC Handelsblad, de selectie. Krielaars was tussen 2007 en 2012 correspondent in Rusland; zijn ervaringen vonden hun neerslag in *Het brilletje van Tsjechov* (2014, Atlas Contact), waarin hij het Rusland van nu met de blik (en citaten) van Tsjechov bekijkt.

Ook in *Ingenieurs van de ziel* van Frank Westerman (Atlas, 2002) staan schrijvers centraal.

Westerman was tussen 1997 en 2002 correspondent voor NRC Handelsblad in Moskou, al even geleden dus, maar het thema van dit boek - de worsteling van schrijvers in totalitaire tijden - en Westermans stijl maken het tijdloos.

Er zijn ook boeiende (correspondenten-)boeken van onder meer Arnout Brouwers, Olaf Koens of Pieter Waterdrinker. Van oud-correspondent Jelle Brandt Corstius zijn de series die hij voor de VPRO maakte - *Van Moskou tot Magadan* (2009) en *Van Moskou tot Moermansk* (2010) - nog steeds zeer de moeite waard.

Op internet zorgt www.raamoprusland.nl voor informatie, met name over de politiek.

www.ruslandinwoordenbeeld.com van slavist en vertaler Egbert Hartman is met stip de leukste én mooiste weblog over Rusland.

Wie zich in de geschiedenis wil verdiepen zal *Een geschiedenis van Rusland. Van Rurik tot Poetin* (van Oorscot 2015) moeten aanschaffen. Oorspronkelijk verschenen in 1988 met als ondertitel *Van Rurik tot Brezjnev*, geschreven door Jan W. Bezemer, verzorgde Marc Janssen deze volledig bijgewerkt versie.

Natasja's dans. Een culturele geschiedenis van Rusland van Orlando Figes (Spectrum/Unieboek, 2003) beschrijft de cultuurgeschiedenis van Rusland van ongeveer 1770 tot 1970 en leest als een trein. Wie meer wil weten over het leven onder Stalin moet beslist ook Figes' *Fluisteraars* lezen.

In het Nederlands taalgebied hebben we geluk met twee uitstekende literatuurgeschiedenissen: *Geschiedenis van de Russische literatuur sinds de tijd van Peter de Grote* van Emmanuel Waegemans (Mets & Schilt, 2003), en *Geschiedenis van de Russische literatuur. Van Vladimir de Heilige tot Anton Tsjechov* van Karel van het Reve (Van Oorscot 1985 / herziene druk 2015).

Over Russische kunst zijn vooral de afgelopen twee decennia diverse catalogi verschenen, met name van het Groninger Museum (*Ilja Repin. Het geheim van Rusland* (2001), *Het Russisch Landschap* (2003) etc.), het Drents Museum (o.a. *De Sovjet mythe, socialistisch realisme 1932-1960*) en Hermitage Amsterdam.

CIRCART

Ook schandalen of conflicten leiden soms tot Nederlandse uitgaven, zoals *Meesters, marodeurs. De lotgevallen van de collectie-Chardzjiëv* van Hella Rottenberg (Jan Mets, 1999) en *De verdwaalde Collectie. De schilder Kazimir Malevitsj en de strijd om zijn erfenis* van Lien Heyting (Prometheus/NRC Handelsblad 2006). Van de Russische kunsthistorici Konstantin Akinsja en Grigori Kozlov verscheen in 1996 bij Jan Mets *Operatie Kunstroof. De lotgevallen van het goud van Troje, de Koenigcollectie en andere Russische oorlogsbuit*. Op de website ARTnews.com zijn recentere artikelen van het tweetal te vinden.

Absolute aanrader ten slotte is *Sergej Diaghilev. Een leven voor de kunst* van Sjeng Scheijen (Bert Bakker, 2009). De biografie van deze legendarische oprichter van de *Ballets Russes*, die leefde van 1872-1929, leest als een roman.

In het Engels is de klassieker *A History of Russian Painting* (Alan Bird, Phaidon, 1987) nog altijd het meest recente overzichtswerk. Ook klassiek en nog altijd lezenswaard is *The Russian experiment in art 1863-1922* van Camilla Gray, oorspronkelijk verschenen in 1962. De bijgewerkte versie dateert ook al weer van 1986.

Matthew Cullerne Bown schreef in de jaren '90 enkele standaardwerken over het socialistisch realisme zoals *Art under Stalin* (1991) en *Socialist Realist Painting* (1998).

De Amerikaanse auteur Andrew Solomon beschreef op poëtische wijze zijn ervaringen met Russische non-conformistische kunstenaars, die hij voor het eerst ontmoette bij de legendarische veiling van Sotheby's in 1988 in Moskou, onder de titel *The Irony Tower. Soviet Artists in a time of glasnost* (Alfred A. Knopf, 1999).

Van de Britse kunsthistorica Rosalind P. Blakesley ten slotte verscheen in 2016 *The Russian Canvas. Painting in Imperial Russia, 1757-1881*, een prachtig verzorgd overzichtswerk over de opkomst van een echte 'Russische school'. Ze won er de Pushkin House Prize mee in 2017 en werd genomineerd voor de Kandinsky Prize.